

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre . . .	10 kor. — fill.
Egy évre . . .	5 " " " "	Fél évre . . .	8 " " " "
Fél évre . . .	2 " " " "	Negyed évre . . .	4 " " " "
Negyed évre . . .	1 " " " "	Egy órára . . .	1 " " " "
Egy órára . . .	1 " " " "	Egyes szám ára	4 fillér.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:
Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

TÁVIRATOK.

A képviselőház ülése.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Budapest, február 13.

A képviselőház mai ülésén folytatták a földmivelésügyi tárca költségvetéseinek részletes tárgyalását.

Az asturiai hercegnő házassága.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Budapest, febr. 13.

Madridból sürgönyzik: Az asturiai hercegnő házassági szerződését ma a királyi palotában aláírták.

Egy fővárosi kereskedő halála.

A „Debreczen” eredeti távirata

Budapest, február 13.

Böleskey, fővárosi kereskedő e hó 6-án Pancsován egyik szállodában hirtelen meghalt. A halál oka valószínűleg gázmérgezés volt. Ajtai törvényszéki orvos a halott felboncolását a vizsgálóbíró felhívása daczára azonban megtagadta s a holttestet nem adta ki, mert nem volt bírói intézkedés. Így a tegnapi kítűzött temetést el kellett napolni A Házban interpelláció tárgyává tették az esetet.

A burok szabadságharcza.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

London, febr. 13.

A Reuter-ügynökség jelenti Queens-townból tegnapi kelettel: Brabant tábornok egy gyűlésen beszédet mondott, a melyben felszólította a farmereket, hogy önkéntes hadiszolgálatot teljesítsenek a gyarmat megvédésére. Sokan felvették magukat a hadseregbe.

London, febr. 13.

A Reuter-ügynökségnek jelenti Willistonból tegnapi kelettel: Delisle ezredes hadoszlopa Calviniából ideérkezett. A katonák 48 óra alatt 72 mérföldnyi utat tettek meg. A burok előnyomulnak Vanvyksvlei-felé.

Vasutmegnyitás Chinában.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Páris, febr. 13.

Voyron tábornok táviratozza, hogy a peking-paotingfui vasutat e hó 10-én

francia és a belga követ jelenlétében megnyitották. Voyron Paotingfuban nagy néptömeg jelenlétében esapatszemlélet tartott. A csapatok nagyon jó egészségben vannak.

A svéd királynő betegsége.

— A „Debreczen” eredeti távirata. —

Stokholm, febr. 13.

Zsófia királyné néhány nap óta lázmentes, de még ágyban kell maradnia.

A Spanyolországi zavargások.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Madrid, febr. 13.

A hatóság betiltotta a Pais című republikánus újság megjelenését. A köztársaság évfordulóját tegnap lakomával ünnepelték meg Saragossában, Pampelunában, Cadixban, Valenciában és más városokban.

Saragossa, febr. 13.

A tegnapi zavargások közben megsérült emberek egyike belehalt a seibe. A kávéházak mind zárva vannak. Harmincz embert letartóztattak. A prefektus tegnap betiltott egy republikánus népgyűlést. A hatóságok megszigorítják az óvintézkedéseket.

Budapest, febr. 13.

Madridból sürgönyzik: A diákzavargások egyre tartanak. Az est beálltával a csendőrség megszállotta Puerta del Solt. A csapatokat összpontosították.

Millió csőd.

A „Debreczen” eredeti távirata.

Bécs, febr. 13.

Tschinkel és fia bécsi, lobositzki és schöpfungfeldi csokoládégyáros ellen elrendelték a csődöt. Adóssága 2 millió korona.

Tőzsde.

Budapest, 1901. febr. 13.

Holländer Adolf és Fia debreczeni termény kereskedő cég távirati tudósítása a mai budapesti árákról:

Déli zárlat:	
Buza 1901. Áprilisra	7.51 —
1901. Októberre	7.63 —
Rozs 1901. Áprilisra	7.37 —
Zab 1901. Áprilisra	6.36 —
Tengeri 1901. Májusra	5.22 —

Takarékpénztár.

Debreczen, febr. 13.

E cím alatt már két közlemény jelent meg e lapok hasábjain.

Az előbbi közlemény azt sürgeti, hogy a részvényeseknek a tiszta jövedelemből nagyobb osztalék adassék s a tartalék-alapokhoz ama jövedelemnek kevesebb mennyisége csatoltassék. Ez a közlemény tehát a részvényesek részéről irottak tekinthető.

Az utóbbi közlemény pedig már a Takarékpénztárak részéről azt vitatja (a mit pedig az előbbi közlemény vitássá nem tett) hogy a tartalék-alapok szükségesekek. De aztán tovább megy, a tartalék-alap gyűjtésénél nem akar arányt, határt ismerni. Azt vitatván, hogy annak gyűjtése a részvényesek érdekében történik, veszteségek fedezésére, hitelezők, betevők biztosítására szolgál.

Szószerint az utóbbi közlemény nem ezáfolja az előbbit, mely vitán felülnek külön pontban ismeri el a tartalék-alap szükségességét. Ertérés ott van a két közlemény közt, hogy az utóbbi ezáfolat kíván lenni az előbbi közleménynek ama tartalmára, hogy a jövedemből kevesebb csatoltassék a tartalékhoz s több osztassék szét a részvényesek között.

Ugy tartom, hogy eme kívánat helyesége nincs megezáfolva az utóbbi közlemény által. Jogossága pedig nem is ezáfolható.

Azt állítja az utóbbi közlemény, hogy a tartalék alap és az ahoz csatolt jövedelem-rész is a részvényesé (a mi igaz s tagadva sem volt az első közleményben) s rvényesnek kamatozik s a tartaléknak nagyobbodásával nagyobbodik a részvényes vagyona, jövedelme, szóval a részvény belértéke.

Ennek valóban így kellene lenni az én »nem szakértő» gondolatom szerint is. De ha így volna is, nem lehetne, nem szabad azt a végtelenségig vinni, mert hiszen csak nem arra van hivatva a Takarékpénztár, hogy elvégre minden vagyon ott gyűjön össze. Példákat hozok fel.

Egyik Takarékpénztárnak több rendbeli tartalék-alapja volt összesen az

1894-ik évben	1.130.295 ft
1895-ik " "	1.136.351 " "
1896-ik " "	1.124.669 " "
1897-ik " "	1.138.203 " "
1898-ik " "	1.200.798 " "
1899-ik " "	1.201.548 " "

s adatott ezen években mindig ugyanazon összegű osztalék a részvényeseknek, csupán a legelső évben kevesebb 5 fttal.

Ugyanazon pénztárnál elhelyezve volt betétképen :

1994. év végével	6.448.798	frt
1895. év	6.428.956	"
1896. év	6.689.498	"
1897. év	7.223.750	"
1898. év	7.660.498	"
1899. év	7.227.191	"

s ismét csak ugyanazon csztalék adatott a részvényeseknek.

És ime a tartalékoknál 1898. év végére 1.200.798 frtra felszaporodása az akkor 7.660.498 frt betétet nem szaporította aránylagos összeggel, nem vonzotta a betevőket, sőt ellenben majdnem 400.000 frttal kevesbedett a betét.

Ezeket arra nézve hoztam fel, hogy az elmélet nem mindig válik be.

Ha még azt említem fel, hogy a Takarékpénztárak kezdetben, midőn egymásután szerveztettek nem rendelkeztek tartalék alapokkal, hanem csupán a többi kevésbé befizetett alaptőkével s mégis igen szép forgalmat tudtak csinálni s igen jó osztalékokat adtak — és ha hozzátesszem, hogy a vidéki kisebb pénzüzetek aránylag mind nagyobb osztalékokat adnak, mint a nagyvárosi nagyobb Takarékpénztárak: — úgy a czáfoló közlemény elmélete még kevésbé látszik szilárdan állónak.

De mondanom kell még a részvények értékének emelkedéséről is annyit, hogy tudok olyan részvényt, mely 2-3 évvel ezelőtt 2000 frtnál magasabb árért keresett áru volt — s melyet ma kínálva kínálnak eladásra pár száz forinttal kevesebért, pedig az illető intézet tartalékja eme pár év alatt is szaporodott, növekedett. — És szolgáljon ez czáfolattal arra, hogy a részvények értékét növeli a tartalék alap növekedése. — Oly értelemben kívánom azonban czáfolatnak tekinteni ezt is, hogy egy felől a tartalé-

léknak erőszakos nevelése, az osztaléknak pedig kicsinysége egészségtelen állapot, mert túlzás, a mi megbosszulja magát.

Abban ismét egyetérték a czáfoló közleménnyel, hogy a tartaléknak az előleges veszteségek helyre pótlása is rendeltetése volna. — De teljesíti-e eme rendeltetését? Ezt én itt vitatni nem akarom, — csupán annyit jegyzek meg, hogy sok oly veszteség jő elő, ennek előjönni nem volna szabad, — és azt jegyzem meg, miszerint úgy látom hogy a veszteség — a leírás — nem a tartalék alapokból, de rendszerint a részvényeseknek szétosztandó jövedelemből történik. Ez s még egyéb elszámolások és költségek okozzák, hogy oly összegre kevesbedik a tiszta jövedelem, miszerint a részvényeseknek csak csokély osztalék jut.

A záloglevelekre vonatkozó utba igazítást — egyszerűen köszönöm. — Csak szerény megjegyzést tettem azokra az előbbi közleményemben — s azt úgy tudom a törvényvel összhangzásban van.

Sajnálom, hogy közleményemnek a köztudomosságnak s napi forgalom érdekében szóló részét a czáfoló közlemény nem tárgyalja. — Meg lehet érteni azt, kérem csak akarni kell. — Az az értelme különben (alkalmazkodva a czáfoló közlemény tartalmához) hogy nem enyém még az, nem költöttem el még én azt, a mit a czáfoló közlemény mint tartalék alapot az enyémnek mond — s a míg az ott hever, addig kamatos pénzből kell vennem meg — úgy lehet a kenyéremet, ruhámat.

Végül az én 1000 frt tartalékomra nézve, kérem a czáfoló közleményt kiszámítani, hogy a házmesterének újra építésére félre tenni — példaképpen említett amaz összeg, mennyire nő akkorra, mikorra házam fele összedől, — avagy arra kérem, hogy ne értsen félre. **N.**

Bünhődés.

— A „Debreczen” eredeti távirata, —

Írta: **Radóné Erdélyi Nelly.**

Egy szép nő szívünknek
A gyál, Ordög — egyarant
lehet.

Szász Károly.

Pajkos, vidám nóta, édes tüzes magyar zene, poháreségés töltötte be a hatalmas legényszobát. A villanylámpa vakító fényt árasztott, mint egy glóriát vont a mulató fiúk köré. Vidám, örökké jókedvű fiúk, aranyos kedélyű bohém gyerekek, modernek ugyan izról-izre, mert hisz a fővárosi élet mihamar letörli a lélek üde ifjúságának aranyos himporát, modernnek mondom, mulatni vágyó, kissé léha, könnyelmű de jó fiúk. Léha, könnyelműek, de az ő hibájok-e, hogy azzá tettek, nem, igazán nem; a főváros, legfőképpen okai — a nők. Ez az ezer, meg ezer édes, biztató, sejtlemes, majd-majd kihívó, kaczer, avagy démoni hatalmu, varázserejű, ragyogó tekintetű női szempárt, az a sok-sok büvös szép szem, kiknek egy tekintete megszünteti a józan ész működését, eldob logikát, utját áll minden filozofának, igen, ezerszer igen, ők, csak ők az okai.

A vidám dalt, kaczagást néha egy-egy megjegyzés zavarta meg. A társaság hol

egy, hol más tagja állott fel, majd az ablakon nézett ki, majd az ajtóhoz ment, mintha lépteket hallana, mintha várnának valakit.

— Patvarba is, hol máskül az a gyerek — fakad ki az egyik, bennünkét ide rendel és ő maga, tudja az ég, hol jár.

— Tényleg nem értem, hol lehet, már kilenczre jár, csak nem kellett hirtelen elutaznia, már néhány napja nem láttam!

— De hát akkor mi ezélja volt ve lünk; mit jelent ez a lakoma; miért kért fel összejövetelre, ha tudta, hogy ügyei igénybe veszik.

E pillanathan nyílik az ajtó. „Szervusz fiúk” hallik be egy behizelgő, erőteljes férfihang. A fiúk felugranak.

— Csakhogy megjöttél, no hál Istennek. Hol bujkáltál? No bujj be már. Nem engedett el a szép asszony? Mit jelentsen ez az egész titokzatosság, beszélj. Hanvgzot össze vissza, valósággal ostrom alá tették az érkezőt.

— No hát, hogy rövid legyek, ize összes kérdésekre egy felelet — fiúk, megházasodom!

— Mit mondtál. Sándor te mondd ezt?

— Ugyan tedd lóvá az . . . Mi a patvar! Komolyan beszélsz? És a szép asszony? Mi lesz vele? Hisz' magad vallottad

Halál ő felsége.

— Milán halála. —

Debreczen, febr. 13.

Mégis csak ő a leghatalmasabb uralkodó: Halál ő felsége, a kinek a népfelfogás ősidők óta kaszát ad kezébe jogarul. A hol megjelenik, ott ő a föltétlen ur, kit mindenki retteg. Nagyságok eltörpülnek, hatalmasak térde megreszket s koronák fénye elhomályosul, valahol csak jelenlétét mutatja ez a félelmetes, titokzatos ezézarja a halandó világnak.

Hideg lehellete lélekzetfojtó, keze-suhintása borzalomkeltő. Ellentétek elsimulnak, ellenségek kibékülnek közelében. Ki merne makaeszkodni ott, a hol Halál ő felsége parancsol? . . .

Példás, felséges uralkodó. Nagyszerű rendet tart a természet és a gondviselés útján. S nemes hivatást tölt be: kiengesztel minden vétséget a földön s közelebb hozza az emberhez az embert . . .

Olvassom a néhai első szerb király érdekes életét és szomorú végét s megragad különösen — Natália részvéte a haldokló és meghalt Milán iránt.

A kit az élet mérhetetlen gyűlölsége választott el egykori urától, Natália, a ki ellen oly mérhetetlen sokat vétkezett az élő, gyöngéd szeretettel közeledik a haldoklóhoz: — Segíthetek-e, tehetek-e valamit a királyért? — s megilletődéssel gyászolja a halottat: Mélyen sajnálom szegény Milán szomorú sorsát.

Ez a két ember, férj és feleség, mily megközelíthetetlen távolságban állt egymástól, melyet az élet, a vak indulat, a szenvedélyes lélek és a nyilvános botránnyok egész sorozata szabott meg. De a halál felejteti az élet keserű tapasztalásait s a makaes indulat piros színét gyöngéd részvétté s szelid szájalomra halványítja.

be, még alig pár hónapja, hogy örülten szereted. Nos?

Mindenekelőtt hagyjatok leszerelni; (münyelven felöltöt, kalapot letenni.) Aztán hagyjatok egy pár pillanatig pihenni, hogy ti vártok, örült galoppal jöttem egyenesen a pályaudvartól és roppant fáradt, kimerült vagyok.

Aztán ezer örömmel állok rendelkezétekre! Mindent elmesélek, igazán mindent. És aztán bucsuzom, igen fiúk, én, én, bucsuzom a legénycéltől!

Fin de siècle festő esetébe való jellemző jelenet. Amint a kíváncsi jó pajtasok; mulató-bohémekek gyerekes kíváncsisággal veszik körül az érkezőt, a ki mellesleg mondva egy deli, hatalmas termetű ifju, igazán férfi szépség volt.

Merész, bátor, átható és mégis behizelgően lány, édes a tekintete; sötét férfias barna az arczszíne, pompás dus hamvas szőke haja és a mi a legvonzóbb volt arczán, nőisen finom metszésű parány; és mégis telt ajkai fölött puha selymes kis hajusza.

Sanyi lelkem megöl a kíváncsiság, hogy lehetséges ez, ha a megrögzött nőgyűlölő; az az csak feleség gyűlölő, te a legveszélyesebb nőbarát; te, te fogsz megnősülni.

Hogy, mint, miért, miképen történhe-

A halál közeledését érző király elfeledte azt a bánalmat, mely legérzékenyebben sújtotta, elfeledte fiának háladatlanságát. Szörnyű sors! Bármí sebet, bármí csapását az életnek elviselheti nyugodt önmegadással a férfi, de hogy a fiu megtagadja az édesapját: az elviselhetetlen. Hogy égethette ez a seb Milán király szívét! De mihelyt meglátta Sándor király követét, Kriszticsét, a ki a fiu érdeklődése hírére hozta a beteg ágyához: a haldokló szívéből nem a keserűség tört magának utat, hanem a szeretet:

— Fiam, édes, kedves, drága fiam!...

S Szerbiából is szelid fuvalom száll a halott király felé. Milán hazája, mely száműzte őt, bár függetlenségét, mai nagyságát és királyi fényét köszönhette neki, népképviselőiben, a szkupstinában tisztelettel emlékszik a halotról és „felejthetetlen” érdemeiről.

Ah, szegény bohém király! Ugy halt meg, mint akárhány más bohém, a kinek fejét sohasem érintette korona, legföllebb — csörgő sipka. Magányos szobában egy hüszolga, a ki sir s egy két jóbarát, aki lefogja szemét. Halálos ágán fölkeresi a szeretete mindazoknak, a kik életében legközelebb, mégis a legtávolabb állottak tőle s holttestére ráteszi az érdem pálmáját a hála mely az élet messze elkerülte. Így szokott meghalni a bohém s így halt meg Milán király.

Királyi trónon egyhamar nem ült uralkodó, a kinek élete meglepetésben, forduban, válságban és katasztrófában ily változatos és mozgalmas lett volna. Milán király élt, az bizonyos; de pezsdülő véreinek, csapongó kedvének és költséges passzióinak megadta az árát, drágán és keservesen. Mámor, gyönyörök, szenvedélyek, erős ösz-

szeütközések s nagy szenzációk közt, a szerenese változandósága mellett is tündöklő fényben eltöltött élet után ily szomorú sívár halál!

Hódoló tisztelettel köszöntjük Halál őfelségét, a ki kiengesztelést parancsol s jelenlétében a szeretet enyhe érzelmét szóvalaltatja meg, holott az életben csak a gyűlötség beszélt. Bennünk, távolállókban is fölkelte a bánalmat az érdekes ember iránt. Megrendülve állunk a földi nagyság ily rideg végzete előtt.

Milán haláláról kapott legújabb értesülésünk a következők:

Bécs, febr. 13.

Milán király temetése jövő csütörtökön lesz nagy katonai pompával, a mely a halottat, mint egy osztrak-magyar ezred tulajdonosát megilleti. A király temetést Ferencz József király költségén Szlavóniába fogják szállítani. A magyar király kívánságára az összes királyi hercegek elmennek a temetésére. A halott beszentelése a bécsi szerb templomban lesz, a beszentelés után elszállítják Péterváradra, a hová a főudvarmesteri hivatalnak egy tisztviselője kíséri, Péterváradon átveszik a szerb kormány képviselői. A végrendeleti intézkedés mellett sem bizonyos meg, vajjon Milánt a szlavóniai krusedoli kolostorba fogják-e eltemetni. Hír szerint Milán a végrendeletben nem fejezte ki határozottan azt a kívánságát, hogy ebben a kolostorban temessék el, hanem csak azt óhajtotta, hogy magyar földön levő szerb kolostorban pihenhesse örök álmát. Krusedolban van Milán anyja is eltemetve.

Abban az esetben, ha Milánt magyar földön temetik el, a magyar kormány gondoskodni fog fényes temetéséről. Szell Kálmán miniszterelnök egy szerb arkimandritát bizott meg a szertartás végzésével.

Bécs, febr. 13.

Milán király a múlt év augusztusában átadott Goluhovszki grófnak egy levelet és arra kérte őt, hogy juttassa el Ferencz Jó-

zsef királyhoz. Milán ebben a levélben azt az óhaját fejezte ki, hogy Ferencz József király engedje meg, hogy majdan a krusedoli kolostorban temessék el. Magánbeszélgetés közben többször említette ezt a levelet, amelyben még azt is mondja, hogy sohase akar többé Szerbiába visszatérni, még mint halott sem.

Bécs, febr. 13.

Milán holttestét csütörtökön átveszik a bécsi szerb templomba és ott ravatalra teszik. A holttest ünnepies elszállítása pénteken fog végbemenni katonai pompával. A holttestet az államvasut pályaudvarába és onnan Szerbiába viszik. A szerb követségnek egy hivatalnok Milán király lakásán jegyzőkönyvet vett fel Milán papírjairól és értéktárgyairól.

Belgrád, febr. 13.

A király és a királyné ma éjjel kíséretével ideérkezett. — A város gyászdiszt öltött.

Bécs, febr. 13.

Milán király állapota iránt a pápa is melegen érdeklődött. Mindennap táviratilag tétetett magának jelentést. Legutolsó tudakozó sürgönye tegnapi délelőtt érkezett meg,

Színház.

Csütörtökön, február 14-én **A vice-admirális**. Operette 3 felv.

Pénteken, febr. 15-én újdonsággal először **Ejfélnél**. Vigjáték 3 felv.

Szombaton, febr. 16-án **Ejfélnél** után Vasárnap, febr. 17-én d. u. félhely árákkal **Sulamith**.

Este **A párisi rongyszedő**. Színmű 5 felv.

Madarász.

Ebben a hónapban több jó előadásban volt része a közönségnek. Sajnos azonban hogy az utóbbi napokban mindig gyengébbek — rendezés dolgában hiányosak az előadások. Leginkább a készületlenség tűnik

tett ez meg? Tódult feléje ismét a kérdések árja szakadatlanul.

— Hogyan történt: én aligha tudom megmondani. — Nincs is annak története. — Anyi szent és elvitázhatatlan tény, hogy völégény és ma-holnap férj vagyok) — Fiuk elképzelték engem, mint ferjét?

— Sándor, — szolott az egyik, ki benső barátja volt — könnyelmű fráter voltál mindég, de lelkiismeretlennek nem ismertelek.

Volna lelked magadhoz lánczolni egy leányt, ha mást szeretsz? — Tudnál szerelmet hazudni, tudnál egy ártatlan ifju lelkét összetörni, örökké szerencsétlenné tenni mert a közöny a házasesetben maga az elviselhetetlen nyomorúság?

Igaz lelkedre mondod, hogy nem azt a csodálatos szép asszonyt szereted, hanem azt a leányt, kinek jegyese vagy és aki valószínűleg — a te nagy szerencsédnél fogva, — imád, nos, mond meg az igaz lelkedre szereted-e?

A kérdezett felállott helyéből. — Sápadt volt és ideges izgatottság vett rajta erőt: hatalmas léptekkel mérte végig szobáját, míg ismételtelen széjjel nézett szobájában.

A falakat ékítő temérdek női fénykép, mind az ideáljai hogy szerették és hogy szerette ő őket. — Mind mind külön és együtt. — Az a sok bájos szöke,

meg hamis barna szépség mind rajongott érte. — ki oly szépen valóvá tudta varázsolni a modern: „Minden pereznek leszakítsd virágát”, philosophiát.

Egyszerre megállott! A szoba egyik szögletében volt egy óriási kép, gyönyörű női fejet ábrázolt, érett, valódi női szépség, czigány szépség, olyan csodálatos lebilincselő ragyogó fekete szemekkel, hogy még itt, így a képen is érezte a tekintet delejes bűvös hatását.

Ez az, hogy imádtá, hogy szerette ezt a gyönyörű teremtet! Milyen örült, szenvedélyes lázas szerelemmel! — És most, most vége legyen mindennek, örökre! Sohse csókolja többé az a pompás formás piros ajkat, sohse hallja a mint lázas, édes pirral az arcán sugja:

— Örültem szeretlek. Vegtelenül — De neked is kell szeretned! Nagyon — Örökké! Akarom; hallottad, akarom.

És ez a hatalmas, deli férfiú odabőrül a kép elé; s vad, szenvedélyes csókokkal halmozza el az édes arcot, mint megtette azt a sok ezerszer valóságban is! Aztán úgy érzi, mintha valami vasmarok szoritana össze szívét: erős, éles fájdalmat érez, és ennek a hatása alatt könnyek gyűlnek a szemébe.

S könnyek az ő szemébe, kit még senki sem látott könnyezni!

És a nagy erős férfi zokogott, el-el csukló, vad, fájdalmas zokogással!

És e zokogásban benne volt a szenvedély perzselő heve és a lemondás egész kinja, gyötrelme!

Egyszerre két erős kéz érintését érezte vállán! Barátja volt. Tudod-e Sándor, — szólt komolyan, hogy azt a mit tenni készülsz, nyomorult, megbélyegző! Tudod-e hogy ez gázság, a modernség mezebe takarva. Tudod-e hogy jellemes férfi erre nem vetemedhet.

Lásd, te még mindig imárod azt az asszonyt; látom! De hát miért akkor ez a gyalázatos komédia? Anyagi ügyeid rendezése; nem, ezt nem hiszem; hiszen csak nem adod el a lelke! pénzért?! Aztán milyen az a leány tulajdonképen? Hol ismered meg? Hogy határozta el magad ily gyorsan? No és az asszony? — Beszélj!

— Tulajdonképen akaratlanul csepentem ebbe a históriába. — felelé a kérdezett, ki lassan visszanyerte önuralmát: Csodálatos meséje van annak. Multkoriban uton lévén, — egy vidéki városban volt dolgom.

A körülmények úgy hozták magukkal, hogy egyik ügyfelemnél társaságlévén, ügyeink rendezése után engem is szívesen meghívott. Kibuvó nem volt. Asszonyok és fiatal hölgyekből, no meg tudod u. n. kisvárosi ga-

fel. melyet elég gyakran nemesak az egyes szereplőknel, de az egész összjátéknál is tapasztalhatunk.

Különösen az operett előadásoknál láthatjuk ezeket a hiányosságokat. Könnyen megtalálhatjuk ezeknek a hiányosságoknak okát. Egyedül a készületlenségben rejlik. A társulat annyira túl van terhelve a különféle darabok próbáival, hogy egy-egy darabra, különösen, ha az régebbi s már színre került darab — nem jut elegendő próba — egyszer kétszer próbálnak s előadják a darabot. Ez már nem gondolatlan-ság csupán, de lelkiismeretlenség is. Addig ne tessék a darabokat előadatni, míg nem győződik meg a rendező arról, hogy azt kifogástalanul, hiba nélkül adják elő.

A „Madarász” tegnapi előadása is ezek közé az előadások közé tartozott. Fegyelmezetlenség, készületlenség uralkodott a színpadon.

Vontatottan ment az egész előadás s azzal igyekeztek élni az előadást — no meg kedélyére hatni a kevés közönségnek — hogy izetlen rögtönzéseket produkáltak.

A fegyelmezetlenségre elég jellemző; a második felvonás fináléjánál a karmester jelt ad a függöny lebecsajtására — de ugy látszik az ügyelő vagy álmos volt — vagy másfelé járt — elég az, a függöny nem jött le — jó darab ideig.

Az egyes szereplők sem voltak mindnyájan kifogástalanok. Kállay Lujza, Környei, Sziklay, és kisebb szerepében — Karaes volt az kik megállották helyüket.

Kállay, Környei gyönyörű énekkel, valóban kifogástalan játékkal feleltettek nemikép a közönséggel az összjáték hiányosságait.

A két dekánt ifj. Szathmáry és Csátár játszott. A közönség igényeit semmikép sem elégítették ki. Nem dolgozták ki a kis — de halas szerepet s hatástalanul elvesztett egész jelenésük.

Sárosi Paula kezében volt Postás Milka. Az ő egyénisége nem felel meg ilyen szerepnek. Énekevel — ugy tapasztaljuk hogy hangja igen gyengült, nem tudott hatást kelteni. Játékából is hiányzott ezuttal a könnyedség.

vallérokából állott a társaság. Rövidesen megbarátkoztunk kölesönösen; a lányok csinos, eleven teremtések voltak, kiket a fővárosi fiatal ember megjelenése látható örömmel töltött el.

Nagyon élénk eszmecsere folytattunk, foglalkoztam mindegyikkel általánosságban! Az élénk társalgásban egy hölgy kivételével a társaság minden tagja részt vett; az a ki kizárta magát, egy gyermek-arcu, okos szemű fiatal leány volt, a ki a zajongó, vidám leánycsoporttól kissé félrehúzódva, egy már fehérhajú, de rendkívül jószágos arcu orvossal nagyon komolyan társalgott.

Kíváncsiság és bosszuság velt erőrt rajtam: miért zárja ki magát épp ez a hölgy; elejtve az általános tárgyat, elhatároztam, hogy okvetlen szólásra bírom a kis különcödöt, aki tudja Isten, lehet hogy csak képzelődés volt, de annyival másnak, annyival különbnek látszott a folyton kacagni kész, bohó, hü leányseregénél.

Uj thémát vettem fel! A mai modern női nevelést, az emancipációt. Zsibingós zaj támadt erre; mindegyik egyszerre akarta véleményét nyilvánítani. Én az így keletkezett élénk zavart felhasználva, kis különöz szomszédomhoz fordultam a kérdéssel. És kegyed mit gondolsz, mikor felel meg a nő leginkább hivatásának az az, mi a nő tulajdonképeni hivatása? Vége köv.

Szigeti Adelaida és Sziklay Csörsz báró szerepében jól játszottak.

A kar éneke némelykor nagyon bizonytalan volt.

Perényt Margit Nagyváradon.

A mi kedvenc énekesnőnk, Perényi Margit tegnap este a nagyvárad közönség előtt játszott. A várad színház tagjai beteges s Perényt hívta át az igazgató, hogy kíségetse őket. Perényi a Nebratsvirág Demise szerepét játszotta nagy hatással s óriási sikerrel.

„János vitéz.”

FalkRichárd író kollegánk, a Titanok és Komédia jönevű szerzője egy nagyhatású szindarabbal gazdagította a színházak repertoárját. Petőfi bájos elbeszélő kötetmélét, a János vitézt látványos népszínmű alakjában írta meg a színpad számára. A legelső bemutató előadás márczius havában lesz a kassai nemzeti színházban, mely nagy apparátussal készül a művészeti esemény számba menő premierre. A czimszerepet Hunyad József, a debreczeniek volt kedvenc baritonistája játsza.

NAPI HIREK.

Segítséget az áldozatok családjainak.

A marosvásárhelyi vérontás szerencsétlen áldozatai s különösen az ártatlanul egyszerre gyámol nélkül maradt családjaik iránt országsszerte általános a részvét.

A függetlenségi és 48-as Kossuth párt a következő felhívást teszi közé:

Marosvásárhelyen egy szomorú és megdöbbentő esemény történt, a melynek eddig öt halott és több sebesült az áldozata. Az elhaltak istáp nélkül maradt özvegyei, árvái és a nyomorékká vált szerencsétlen áldozatok balvégzete minden emberi szív részvétét és szánalmát megérdemli s nincs kétségünk benne, hogy a magyar társadalom ismert áldozatkészségével fog sietni a szerencsétlenek könnyeit felszáritani, nyomorát enyhíteni, ha erre felhivatik.

Az orsz. függ. és 48-as párt hazafiúi bizalommal fordul a magyar sajtóhoz: emelje fel a szerencsétlenek érdekében hatalmas szavát, hívja fel adakozásra a közönséget és a begyűlt összeget juttassa rendeltetési helyére.

Kelt Budapesten az orsz. függ. és 48-as pártnak 1901. év február 8 án tartott értekezletében.

Thaly Ferencz

pártjegyző.

Dr. Tóth János

pártalelnök.

*

Lapunk ezennel megkezdi a gyűjtést az áldozatok családjai részére és felkérjük olvasóinkat, hogy tőlük telhető bármilyen csekély összeggel járuljanak az elhagyottak felségeléséhez; minden fillérükért megfogja áldani a könyörület Istene.

Gyűjtésünk eredménye eddig a következő:

„Debreczen” szerkesztősége	10 kor.
Aczél Géza főmérnök	1 „
Egy apa és fia	2 „
Összesen:	13 „

További adományokat elfogad lapunk szerkesztősége.

Tóth András legújabb Kossuth szobra.

N.-Szalonta város lelkesedéssel karolta fel azt az eszmét, melyet minden magyar városnak ö-zömmel kellene felkarolni, hogy t. i. Kossuth Lajosnak szobrot emeltesse. A szobor alap rövidesen összegyűlt, s Tóth András szobrászunkat bízták meg a szobor mintázásával. Mint értesülünk a Kossuth szobor agyagmintáját a szobrász már elkészítette s a szobor remekül sikerült. A mintát most tekintette meg Debreczenben Csorvássy István ügyvéd, — a ki a legtöbbet fáradozott a szobor létrejötte érdekében és azt minden tekintetben kitünően sikerültnek találta. A szobor májusra elkészül.

Próba esküdtzéki tárgyalás a jogakadémián.

A kassai jogászegylet jogtudományi szakosztálya üdvös, követni való újítást léptetett életbe. Az új bünvádi eljárás praktikus tanulmányozása céljából bünygyitárgyalásokat fognak tartani a kassai jogászok. Elnök, bírák, jegyző, ügyész védő és esküdtek mind a joghallgatók sorából kerülnek ki. Az első ilyen főtárgyalás tegnap kedden, február 12-ikén volt a jogakadémia első jogi tanfolyamának termében. A tárgyalás menetét Esterházy Sándor dr. a büntetőjog ny. r. tanára ellenőrizte. E rendszert ezelőtt már más jogakadémiák is életbe léptették az egyetemi körök mintájára. Vajha nálunk Debreczenben is életbeleptetnék ezt a hasznos, érdekes s tanulságos rendszert!

Rossz tréfa.

Kellemetlen tréfát üztek a napokban egy helybeli uri családdal. M. R. debreczeni kereskedő neje ugyanis a következő sürgönyt kapta: „Apá meghalt. B.” A kellemetlen sürgöny vétele után M.-né tudatta a szomorú hírt a többi rokonaival, sürgönyözött mindenfelé, Nyiregyházára s valamenyi hozzátartozóit a temetőre hívta. A temetés napjára el is utaztak Nagyváradra, amint azonban odaértek, meghallották, hogy a halálhírből szó sem igaz, az öreg urnak semmi baja sincs s teljes egészségében künn van a tanyán. Éretlen, rossz tréfa áldozatai lettek. A becsapott rokonok boldogan vonultak ki a tanyára s összevissza ölelték a halottnak hitt öregot.

A m. vásárhelyi választás.

Szék Kálmán tudvalevőleg bejelentette a képviselőháznak, hogy az általa kiküldött egyes vizsgálóbizottság egyik tagjául egy marosvásárhelyi ellenzéki polgárt is ki fog nevezni. Miut értesülünk, a miniszterelnök Dr. Szeless Emilt, a marosvásárhelyi

megjelenő Székely Ellenzék szerkesztőjét hívta meg a bizottságba, a ki tegnap a képvisetőházban konferált is a miniszterelnökkel.

A „Függetlenségi kör“ bálja.

E hó 16-án virágos kertté válik a Bika díszterme. Felső rózsabimbók, hamvas arcú hogár szemű, selymes haju leányok, deli lezények adnak ott találkozót egymásnak a „Függetlenségi kör“ bálján. Fölhangzanak a ropogós esárdás, a szilaj verbunkos, a büszke toborzó zenéi, megelevenedik előttünk a szent hajdankor, az ő, pátriarchális magyaros mulatság. Debreczen ifjai s leányai! jertek minél tömegesebben. Igaz magyaros vendégszeretettel fogadunk benneteket s igyekszünk ez estét rátok emlékeztetessé tenni.

Halálos végű kardpárbaj.

Megrendítő esetről ad hírt löcsei tudósítónk. Leiner Alfréd és Enderle Rudolf közös hadseregbeli hadnagyok tegnap reggel karddal kezükben párbajt vívtak, a mely után Enderlét holtan vitték el. Mind a két fél kitűnő vívó hírében állott és különösen Enderlének ügyességét dicsérték. Mérkőzés közben azonban egy helytelen mozdulat folytán ellenfelének kardja szívébe fúródott és nyomban meghalt. — Löcsein általános a részvét úgy a párbaj áldozata ellenfele iránt, a kik az utolsó napokig igen jó barátságban voltak.

Ülés az izr. hírköztségben.

A debreczeni izraelita hírköztség képviselő testülete holnap — e hó 14-én délután 3 órakor a József kir. herceg-utcai tanács termében ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki székfoglaló. 2. Nyolcz előjárásági tag (tanácsnok) választása. 3. Különböző bizottságok megalakítása. 4. Adókövető bizottság munkálata és az 1901. évi adókules megállapítása.

Elütötte a mozdony.

Majdnem végzetes szerencsétlenség történt a helybeli gépjávitó műhelyben. — Nagy Sándor művezető felügyelete alatt egy mozdonyt próbáltak ki. Nagy próba közben egy óvatlan pillanatban a mozdony elé került s bár a másik perczben hatalmas ugrással menekült a veszedelem elől, a mozdony érintette, még pedig úgy, hogy válperécét eltörte. Eszméletlen állapotban szedték fel a sínek közül. Első segélyben dr. Kenyeres Elek műhely orvos részestette. A szerencsétlenül járt művezetőt lakásán apolják.

Orvosok és közönség.

A debreczeni orvos fiók-szövetkezet múlt év utolján tartott közgyűlésein több olyan határozatot hozott, a melyek a nagyközönséget is közvetlenül érdeklik. Ezeket a határozatokat és a közönséget érdeklő rendeleteket mai számunkban csatolt orvosok és közönség című mellékleten találják meg olvasóink.

Visszatartott kivándorlók.

Tomesvárról írják, hogy a rendőrség kétszáz családot faltartóztatott, akik Német-

országba készültek kivándorolni, a hol busás keresetet és irtásos földet ígértek nekik, a valóságban pedig egy márka (60 kr.) nap-számért nehéz földmunkát kellett volna végezniök s utóbb Dél-Amerikába csábitották volna őket a lelketlen kivándorlási ügynökök.

Az üzleti reklamok és a miniszter.

Ismételten köztöltük már, hogy Hege-düs Sándor kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki az üzleti reklamok dolgában, amelyben a reklámozás szabadságát messzire kiterjeszti és az ezuton elkövetett kihágásokat csak magánvádra engedi üldözni. Ez a rendelet most megérkezett Debreczenbe is. Igen érdekes, hogy a miniszter rendeletének bevezető részében rendeletének indító okául azt hozza fel, hogy a napilapok éles kritika tárgyává tették a kihágási bíróságok által eddig elkövetett eljárást. Nevezetes kijelentés ez, mert ezáltal a miniszter a tisztességes sajtó nagy hatalmát hivatalosan is elismeri.

Makacs öngyilkos.

Regényekben és versekben sokat irtak már a kősvivő ideálról, aki lovagja rajongó szerelmét hideg közömbösséggel, vagy gúnyos mosolylyal fogadja. De olyan kősvivő hajdon aminő Gyanta községben Katona Eszter volt, még a versekben is ritka. Mint tudósítónk írja, az ametsziszemű leány iránt a falu egyik derék legénye, Dura István, szerelemre lobbant, de hiába. Semmi epkedése, semmi rimázkodása nem bírta meghódítani a leányzót. Az elkeseredett legény végre is kést döfött a mellébe, de a döfés nem találta halálosan. Hogy a szenvedés után felépült, újra bekopogtatott imádottjához. Hasztalan, a leányt még az sem hatotta meg, hogy a szerelmes fiu a halálba akart menni miatta. Amire a legény újra úgy elkeseredett, hogy megint csak késhöz folyamodott. Ez a második öngyilkossági kísérlete nem sikerült. Sok vére elfolyt, de sebe most is begyógyult.

— Láthatod, Eszter — szólott most a leánynak, — hogy nélküled nem tudok élni! Ha nem leszel a feleségem, harmadszor is a mellembe döföm a kést!

— Már pedig én nem leszek a magác, — felelt félévállról Katona Eszter.

S a szerelmes legény beváltotta a fenyegetését. Ujra a késhöz folyamodott. S még ezen kívül ötször egymásután követett el öngyilkos kísérletet. Utoljára is belátta a leány, hogy ilyen megátalkodott öngyilkos-jelölt elől nincs menekvés és a napokban megszökött udvarlójával a szülői házból. Most a szülők kerestetik a megszökött párt.

Urna-sirok Lesencze Tomajon.

Érdekes leletről értesít bennünket Lesencze-Tomaji levelezőnk, Zala vármegyéből, a mely kivált a tudományos világot erősen érdekelné fogja. A esertetői dülő forgatásánál a munkások urna-temetőre találtak A leletek megvizsgálására Virius Vincez uradalmi tisztartó, sürgönyileg meghívta szentmártoni Darnay Kálmánt, az orsz. régészeti társaság tagját aki a helyszínen megállapította, hogy az urna-temető a római császárság Kr. u. első századjaiból való. Az urnák elhelyezése rendszeres temetkezésről tanuskodik, a sirok az u' hosszában 8, keresztben 6 méternyi távolságban vannak egymástól, és 50—60 cm. mélységben fekszenek a föld színétől,

laza talajban, így legtöbbször épen kerülnek a felszínre.

A római temetőt azon körülmény teszi érdekessé, hogy nagy számban fordulnak elő apróbb üvegedények, sőt egy nagy üveg urna is jött a felszínre, melyhez hasonlók ismeretesek a híres aquilai római temető leleteiből. Az agyagurnák, korsók, bögrék, fekete, élénkpiros, szürkés, vagy kék színűek és teljesen hasonlóak a lelhelytől 2 és félóránnyira fekvő Sümeg Irénmajori római sirok edényeihez, hol nagyobb számban fordultak elő Augusztus, Nero-Hadrián római császárok ezüst és bronzpénzei is. A lesencze-tomaji urna-sirok mellékletek dolgában általában szegények, csak egy sír tartalmazott 2 drb vaskést. Az ásatás tovább folyik, az eddig felszínre került leleteket Virius Vincez, Darnay Kálmán, sümegi muzeumának ajándékozta.

Tűz az „Emké“-ben.

Tűz ütött ki ma délelőtt 11 óra körül főtéren levő „Emke“ kávéházban. A kályhának a padlózat alatt van elvezetve a csöve. Ebből származott a tűz, mert az izzó csövek lángra lobbantották a kávéház padlózatát. A személyzet hamarosan lokalizálta a tüzet s hamarosan eloltotta a fojtó füsttel égő parkettet. A kár jelentéktelen.

Rablás a római Pantheonban.

Rómából jelentik: mult éjjel vakmerő tolvajok belopóztak a Pantheonba, a hol Umberto király szobrának melléről lelopták a bronzból öntött és dusan aranyozott abroncsot, mely a király koronájából való, azonkívül leszedték a szoborról az Annunziata-rend gyémántos nyaklánczát. A tolvajok ezután a sekrestyén át észrevétlenül ellillantak. A rendőrség azt hiszi, hogy a tolvajok azok közül a munkások közül valók a kiket a legutóbbi áradás után a Pantheon restaurálásánál alkalmaztak.

Felülfizetések a postás bálon.

A m. k. posta és távirada altisztek és szolgálak táncvigalmán felülfizettek a következők: Dr. Wolafka Nándor, Budaházy Albert p. t. főtiszt., Popovits István p. t. felügyelő 10—10 kor., Bekényi Péter, Peragy Árpád 6—6 kor., K. Csath Zsigmond p. t. felügyelő. Márk Endre, özv. Szikszay Józsefné, T. takarékpénztár 5—5 kor., Bakó Gábor p. t. főtiszt., özv. Nagy Gáborné p. m., Bézler Róza, Valerstein Fülöp és fiai czég, Egy valaki, Hollander Adolf és fiai czég, Kopányi Dávid k. m., Csokonai nyomda, Tóth József ny. p. t. 4—4 kor., Killer Ede, Nagy Imre p. t. t., Dávidházy Kálmán 3—3 kor., Pányoki Károly, dr. Szilágyi Károly ügyvéd, Falk Lajos, Farkas Ferenczné, Hollander Dezső, Kölesönsegélyző-egylet, Füleky Pal gysz. Tomega János, Oszt. M. Bank., H. Gy. Reviczey József, Fekete Jakab, özv. Vértesy Lajosné, Donogán István, Irinyi István, Blaskovitz Mihály, Binder Vilmos v. f. Búd-Szent-Mihályról, B. Szilágyi Imre, dr. Fehér Ferencz, Fischheim Ignácz Berger Jenő, Berger Henrikné, dr. Kenyeres Károly, Maurer Emil, dr. Veisz József. Gaál Elek, Riesz Lipót, Fisch Lajos, Rikli Géza. Rózsá Lajos, Schager Károly, Ipar és Kereskedelmi Bank, Csata Gyula, Urbanovits Miksa, Barta István állattenyésztési felügyelő, Molnár Ernő, főtisztelendő

Molnár Kálmán, főtiszt. Varjas Lajos, Jónás Mór, Kollár Endre ref. tanító Abaujvaczkó, Sinai Ida, Deutsch Ignátz, Halmágyi Sámuel, Geiger Simon, Lányi Géza p. m. H. Bőszörményből, Simon Kálmán, Szőke Imre, Gebei Ferencz, mt. Bernát Elemér, Balla Etelka, Mintzer Antal, Cserven gy. Kovács, Hoffmann és Kronovitz, Banyik V. 2-2 kor. N. N. 1 K. 70 F. Kreznevics Géza, Rónai László, Özv. Meinertz Lajosné, Keller Károly örm., Boros Andrásné, Burián Sándor, Balogh Péter hentes. s., Udvardy Endre, Szilassy Ferencz, Juhász György, Seres Mihály, Grünfeld Antal, Papp Sándor, Friedmann Ábrahám 1-1 kor. Kopány István pénztáros.

Házasságkötés.

A mai nap folyamán az anyakönyv. hivatalnál a következő házasságkötés jelentett be: Nagy Sándor — Öri Juliánna.

Halálozások.

A mai nap folyamán a következő halálozásokat jelentették be az anyakönyvi hivatalnál: Törös Erzsébet 1 napos, valesz. gyengeség. Kovács István 19 napos, valesz. gyenges. Szendrey Róza 9 hó. höghurut. Kiss Sándor 51 é. napszámos tudóvész. Steiner Sámuel házató 50 é. tudóvész.

Irodalmi affér.

— Az Oeskay brigadéros. —

Debreczen, február 13.

Erdekes irodalmi affér képezi közbeszéd tárgyát az egész országban. A fővárosi sajtó is részletesen foglalkozik az afférral. Herczeg Ferencz új darabjáról az „Oeskay brigadérosról” van szó.

Az elmúlt heten volt a premierje a darabnak és mi itt a vidéken örömmel olvastuk a szebbnél szebb égis díeséző színi kritikákat, referádákat. A szerzőt ünnepelték és a közönség tödült a Vigszínházba, hogy a magyar irodalomnak világra szóló termékét megnézze.

Egyhangu lelkesedéssel fogadta a Herczegh Ferencz darabját a közönség, a sajtó, a kritika, szóval már mi vidékiek is alig vártuk, hogy láthassuk egy magyar írónak ily óriási sikerű darabját.

Annál jobban meg voltunk aztán lepve, mikor a „Magyarország” tegnapi számában egy terjedelmes cikket olvastunk, mely a lehető legerősebben neki megy az új darabnak és elmondja róla, hogy elejétől végig telve van hazafiandolgokkal, az egész darab nem egyéb, mint áruhárs, a nemzetiszenthagyományok profanizálása és a história meghamisítása.

T. i. Oeskay az akkori kornak egy hazaáruló kalandora nemzetihősé lesz a darabban, míg Rákóczy, Beresényi, Bezerédj és Esterházy léha, gyáva, duhaj mulatozó népség. Oeskay félisten Rákóczy és udvara pedig gyülevész, hitvány népség.

Nincs tehát egyéb teendő — így a cikk — mint levenni a darabot műsorról. A „Magyarország” közlemény aztán figyel-

messé tett mindenkit a cikkben foglalt áruhárs . . . stb.-re és a mai fővárosi lapok kivétel nélkül hosszasan foglalkoznak a darabral. A fővárosi társaságok, klubok, kasszinók, a képviselők egyaránt ki pro — ki kontra állást foglal e darab ellen — a darab mellett.

Legjobban megadta azonban a darab sikerének az arát Liptai Károly, a „Magyarország” színi kritikusa, kit tegnap elbocsájtottak állásából azért, mert a darabról elismerő kritikát írt. Liptay ma a „Magyar Szó”-ban egy nyilatkozatot tesz közzé, melyben megírja, hogy díeséző kritikáját a „Magyarország” valamennyi szerkesztője elolvasta, sőt díesérettel halmozta el. Nyilatkozata végén pedig megjegyzi, hogy Bartha Miklós a „Magyarország” szerkesztője a premiéren kendőtlobogtatót Herczeg Ferencz lelé.

A fővárosi lapok hasábjain néhány nyilatkozat jelent meg kiválóbb emberek tollából, melyek közül kettőt itt közlünk:

Rátkay László.

Nem mint író és nem mint szakértő, hanem egyszerűen mint a néző publikum egyik tagja néztem a darabot. Az első felvonást nagyon szépnek találtam, még a második ellen se lett volna kifogásom, bár már abban sejtje a hallgató, hogy itt a történelem rovására készül valami. A harmadik felvonás azonban határozottan hibás. Ilyen léha környezetben Rákóczyt festeni nem szabad. Magyar színműirónak, magyar közönségnek legkevésbé.

Herczeg Ferencz azt mondja, hogy Rákóczi Ferencz alakja neki annyira mélyen be van vésődve a szívébe és oly magasra becsüli, hogy nem merne színpadra vinni. De akkor mert homályosítja el és mért gyanúsítja meg az alakját. Rosszhi szeműséget nem tételezek fel róla. Ő maga kijelentette, hogy változtat és javítja a darabon.

Változtatni lehet rajta, bár nézete m szerint legfeljebb gyengíteni lehet a tendencián, maga a darab egész felépítése azonban magyar történelmi szempontból helytelen.

Thaly Kálmán.

Tökéletesen osztom a „Magyarország” tegnapi cikkének tartalmát és irányát. Legfeljebb annyi a kifogásom, hogy a cikkíró csak Beresényit és Károlyt említi fel Rákóczi környezetéből. Hiszen Bottyán, Forgách és Vay Ádám is hasonló kimagasló alakjai Rákóczi udvarának és ezeket léháknak odaállítani nem lehet. Én a Rákóczi kor jellemzését illetőleg Herczeg Ferencz darabjával hírlapi polémiaiba nem bocsájtkozom. Az én történelmi kutatásaim és ezek alapján megírt műveim eléggé világosan, félremagyarázhatatlanul festik ezt a díeső korszakot. Ha van némi érdemem, úgy ez az, hogy minden salakot, melyet Rákóczira dobni próbáltak, eltávolítottam.

A darabot, nincs az a kincs, a miért megnézném. Olyan darabot, melyben Rákóczyt bántják, én ugyan meg nem nézek. Hallom Rátkay Lászlótól, hogy van benne egy kínos jelenet. Ezt én Herczeg Ferencznek men nem bocsátom, hallom, hogy Herczeg azon van, hogy kijavítsa a darabot.

Rátkaynak van is már erre vonatkozó essméje. Hallom, hogy a darab hősenek öcsese, Oeskay Sándor, nagyon díeséri Rákóczyt. Ez nem elég. Rákóczyt kisebbiteni, ocsárolni magyar színpadon nem szabad senkinek.

Vitriolos történet az aradi kulisszák mögött.

— Színésznők póre. —

— A „Debreczen” tudósítójától. —

Arad, febr. 13.

A történet vitriolos, de annyira még se vitriolos, mint a szenzáció-éhes publikum hinné. A vitriol, ez a riport-cikkeken megszokott vegyi folyadék, nem került aktív működésbe, csak odáig jutott, hogy egy pikáns feljelentésnek fontos adatját képezi.

A följelentést Mészáros Margit, az aradi színtársulatnak fiatal drámai szendeje nyújtotta be az aradi kir. íbsághoz.

Ebben a följelentésben szerepel a vitriol, a melyről elfelejtettek operettet írni s az van elmondva, hogy mint jutott a vitriol a kulisszák mögöl a bíróság iktatójába.

A kezdete kis kulisszaháboru, a mely Mészáros Margit és a színtársulat egyik fiatal színésze között indult meg, a kinek felesége, azt mondják, nagyon komolyan veszi a férjének azt a mesterségét, hogy szerelmes színész, és — ezt megint csak úgy mondják — feltékeny. Szavahihető tanuk és szakértők vannak rá, hogy ez a nézete minden alapot nélkülöz; a lángoló érzelmek ambiciózus tolmácsolója azokon kívül, a kik a színpadon a szerzők utasításai folytán kénytelenek a keblére borulni, nem tud meghódítani egy tizenhat éves varróleányt se és a mióta házias, nem volt egy akkora légyottja se, mint az öklöm.

De a női szív csak női szív és a feleségének egyszer az a gyanúja támadt, hogy Mészáros Margit tetszeni akar az urának. Ebből származott a kulissza-pór, a melynek egyik hevesebb jelenete után a gyanakvó menyecske állítólag azt mondta volna, hogy Mészáros Margitot le fogja vitriollal önteni.

Beavatott körökben ennek a vitriolnak nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget, mint Rubos Árpád szerelmi vallomásai azon függelékének, a mely szerint ö okvetlenül meghal, ha az az édes nem lesz az övé. Rubos soha se hal meg és a kardos asszonyka sem fog látni soha vitriolt, a míg él . . .

De Mészáros nagyon érzékenyen vette a vitriolt és a bosszuvágy első fellobbanásában följelentette a partnere nejét életveszélyes fenyegetés és becsület sértés miatt.

Az érdekes pörben Papp Sándor kir. eljárás bíró előtt pénteken délután három órákor lesz a tárgyalás. Tanukul be vannak idézve a társulat tagjai közül: Érezkővi Károly, Rubos Árpád, Nemes Sándor, Szadai Ferencz, Bács Károlyné, Kalocsai Róza, Szabó Samu, meg van idézve egy Márián nevű városi tűzoltó, és több diszletező. Amint látható a tárgyalás nagyon érdekes lesz, és Mészáros feljelentése élvezetes délutánt fog szerezni a járásbírósnál. Ott lesz-e korpusz deliktinek a vitriol is nem tudjuk. Ha ott lesz, akkor tán lesz valaki aki megfogja jegyezni:

— Micsoda furcsa vitriol ez . . . olyan reklam-szaga van ennek a vitriolnak . . .

Gyilkosság egy kávéházban.

február 13.

Münchenből jelentik, hogy ott a minap feltűnést keltő gyilkosság történt egy látogatott éjjeli kávéházban. Egy Mühlbauer nevű mérnök az új folyamán betért egy kávéházba, leült egy asztal mellé, aztán a fejét a karjára támasztva, látszólag szunyadozott.

Reggel felé kihívó tekintettel körül pillantott, mintha valakibe bele akart volna kötni. Félhet órákor a kávé odament hozzá és föl szólította, hogy hagyja el a helyiséget. Mühlbauer felugrott és pofon ütötte a kávést.

A kávé valami fegyver után nézett s egy billiárd dákot kapott föl, hogy azzal védekezzen, de ugyanabban a pillanatban a mérnök kirántotta a botjából a stiletet s markolatig a mellébe döfte.

A kávésnak volt még annyi ereje, hogy a támadója kezéből kiesavarta a tört, s torkán megragadta, de aztán néhány lépést hátrafelé támolygott, összeesett s néhány pillanat múlva meghalt. Eközben a többi vendég fölugrott a helyéről, s egy gummi esővel főbeütve a mérnököt megakadályozták abban, hogy a kezében tartott rezolvért elüsse.

A vendégek erre ütni-verní kezdtek a támadót s a mikor már bizonyos volt, hogy nem fog elszökni, rendőröket hívtak. Érdekes, hogy Mühlbauer mérnök egy héttel ezelőtt is összetűzött a kávéssal.

Valószínű, hogy a gyilkosság bosszu műve volt s gondosan elő volt készítve.

Nadrágos ballerínák.

febr. 13.

A második francia császárság utolsó éveiben történt, hogy a fiatal trónörökös egy jól sikerült vizsga jutalmául arra kérte szülőit, hogy vigyék el egyszer a színházba. Eugénia császárné, ki a legpuritánabb elvekben nevelte fiacskáját, eleinte hallani sem akart a dolgról, de végre a kis Lulu könyörgése meglágyította a szívét. Előbb azonban tanácskozott Arséne Houssay íróval, ki mindenféle irodalmi ügyben kalauzolta s ez megígérte, hogy ír majd egy tündérregét, mely megfelel a hármaskörnek: mulattatni fogja a fiatal trónörökös, jó hatással lesz az erkölcesre s alkalmat nyújt majd a félhivatalos lapoknak, hogy a kis Lulut mint a művészetek pártfogóját bemutassák a közönségnek.

Abban a tündérregében egy sereg tündér is szerepelt és tudvalevő, hogy a szellemvilágnak hozzátartozói nagyon kedvelik a lenge viseletet. Olyannyira könnyed volt a viseletük, hogy a főpróbá után a császárné csak azon föltétel mellett volt hajlandó megengedni a bemutató-előadást, ha a tündérek jobban vigyáznak az egészségükre, melyet egy kis meghülés könnyen tönkre tehetne. Csakhogy a tündérek makacsokdtek és hivatkoztak légies származásukra. Egy deputációt menesztettek a császárnéhoz, hogy kifejtse álláspontjukat. — Eugénia császárné erre azt mondta:

— Az én fiam különben is könnyelmű

egészsége dolgában és már sokszor voltam kénytelen őt arra figyelmeztetni, hogy ne menjen megfelelő ruha nélkül a szabadba. Már most nem tehetem azt, hogy a magam oktatása ellen cselekedjem. Engedjék meg egy aggódó anyának, hogy fiát megóvja a rossz példától.

Hasonló eset történt mostanában egy kisebb német rezidenciában. Az udvari színpadon előadtak egy új balletet, mely Velenczében játszott és annak legérdekesebb piéce-e a san-marcoi galambok tánca. A második előadás előtt az összes ballehölgyek egy kis csomagot kaptak és hozzá a nagyherceg sajátkezű levelét, mely így szól:

„Tisztelt kisasszony, én jól tudom, hogy önnek a legszebb lába van ezen a világon, de ma a trónörökös is jelen lesz az előadáson és az ő érdekében kérem, hogy kivételesen használja a mellékelt nadrágoeszkát.”

S így történt, hogy vasárnap az összes san-marcoi galambok bokáig érő nadrágban lejtették esabos táncukat.

De nem mindig használ az erkölcsös furfang, mert tudunk olyan esetet, hogy Bécsben, az udvari színházban egy ravasz prima ballerina kijátszott minden elővigyázatot. Ott is megkövetelték a hófehér nadrágoeszkát, de a táncosnő — hófehérre festette a lábszárait.

Sokáig nem vették észre a turpisságot, míg végre az öltöztetőné besugta az intendánsnak. Az intendáns ur szakértő szemlét tartott és végül megdicsérte a prima ballerina takarékoságát, de hozzátette:

— Édes gyermekem, nem kell semmit sem tulozni. Ezentul minden előadás előtt magam fogok meggyőződni arról, ha vajjon — nem esal-e a látszat.

CSARNOK.**Mátyás, a hős.**

Irta: Mikszáth Kálmán. (4.)

(Folytatás.)

Jól föl van öltözve bátya — kiáltják innen-onnan.

— Hm — szól vidáman az öreg — a királynál voltam ebéden s ő felsége nem akarja, hogy meghüljek hazáig.

Akik nem ösmerik, kíváncsiak, kérdik ki legyen ez a 2furesa emberke, aki ilyen pityókosan lépked a mentőkben.

— Jó vén fiu — mondják — a kántor innen Czinkotáról.

— És igaz lehetne, hogy a királynál ebédelt meg, hogy ő adta neki a mentéket? Kétkedének nemelyek. mások vállalt vontak:

— Isten tudja! A mi királyunktól kitalelik. Megbecsüli a szegény embert és meg is tréfálja királyi módon.

Holubárt, aki éppen erre koczogott hű fegyvernőkével, valami alkalmas koresma felé után nézdelődzve jobbra-balra még észre sem véve a járó-kelők, nem úgy mint Mainzban, a hol utánna szaladt a fél város.

Csak másnap, mikor már a nádorispánnal jelentkezni szándékozott, futott szét a hir a városban:

— No lesznek most itt nagy mulatságok. Van itt most egy nagytermetű esőh vitéz, valami Holubár, aki mindeneket legyőzött a merre járt; aki kilencz éves koráig

szopott, azért olyan szörnyű erős. Arrakérte a palatinust, hogy engedje meg neki vilézi tornára hívni fel a magyar lovagokat.

No, hála Istennek, lesz most itt egy kis elevenség, egy kis látni való.

Maga Mátyás is értesülvén a bajnokról, magához hivatva egy órában, de jelen voltak a főurak is.

— Ejha! — csudálkozék Ujlaky, a mikor az irdatlan szál ember belépett. Sok eső volt, ahol ez felnött.

A király nem csudálkozott, hanem nyájasan inté közelebb, midőn az le akart térdepelni.

— Csak állj Holubár, mi is csak ember va yunk, gyarló pedig. Hallottam multadat, derék levente és ösmerem szándékokat. Isten hozott Budán! Itt mi szívesen látunk és módot nyujtunk a játékorondon. hogy a rozsdá ne egye a fegyveredet meg. Am azért ne gondold, hogy jó helyre vetődél, itt mi talán nem adjuk olyan olesón, mint rokonunknál, György királynál Prágában.

Holubár önérzetesen mosolygott.

— Aztán látod itt a harcmodor is más. Ti olasz módra vivtok hegyes lándzsákkal, mi tompa gerelyekhez vagyunk szokva, ti vágatva rohantok egymásra, mi itt ügető lovon, azonfelül nem értitek a hónalj alatt vashorgon tartani a lándzsát, hogy hátra ne ütődjék, hanem a helyén maradjon. Bizonyynyal mondom tehát neked Holubár hogy jól ügyelj itt a bőrödre.

Holubár gunyoson mosolygott.

A király észrevette ezt s öszeránczolta a homiókat.

— Folyt. köv. —

Nyilt-tér.

A legjobb és legegészségesebb
ü d i t ő - i t a l,
mely mint asztali ital különösen kedvelt és borral, cognacokkal vagy növényi szörpökkel vegyítve kitűnő ízű
vegyülmeket ad: a

MATTONI-FELE
GISSHÜBLER
legiszfűbb és leggye
SANTO-KUO

Útja a szomjat, hűsít és felfrísít egyaránt. A legjobb
zer a nyári hőség tikkasztó hatása ellen.

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szög 40 fillér, azontul minden szög 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szög 4 fillér.

Egy intelligens özvegy

urinó mint anyahelyettes serdülő leánykák mellé esetleg urí családhoz házvezetőnőül ajánlkozik. Czím a kiadóhivatalban.

Női kalap készítésben

ügyes kézi leányok, kik az eladásban is némi jártassággal bírnak, elfogadtnak **Rózsa Lajos** nődivat termében.

Nagy Block naptárak,

rendkívül praktikusak 1901. évre 40 krért kaphatók kiadóhivatalunkban.

12429 13424

1900.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező a kiskoru Bayk—Szilágyi testvérektől vett a debreczeni 51 sz. tjkvben A + 8342 hrsza. felvett majorsági föld az **1901. évi február hó 20-án** a városháza nagy tanács termében **d. e. 9 órakor** megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek hasznbérbe fog adalni. Árverelni szándékozók tartoznak a 400 koronában megállapított kikiáltási ár 10 %-át az árverelő bizottság kezébe letenni.

Debreczen, 1901. január 22.

A városi táács.

Dr. J. G. POPP-féle ANATHERIN Az ön anatherinje kiváló a most használatos ártalmas savaktól teljesen mentes egyedüli szájviz, mely az egész világon professorok és orvosok által mindenféle száj és fogfájdalmak, korhadások ellen csodálatos eredménnyel rendelkezik. Arafrt 1.40. 1.0—50 kr. 4

cs és kir. udvari fogorvos **Bécs**, 13/6. Csak akkor valódi, ha a kék címkén francia arany nyomásban ezégem látható.

Kapható Debreczenben **Tóth Béla** és **Mihalovits István** gyógyszerárában, továbbá a legtöbb gyógyszerárában és illatszerkereskedésben.

A debreczeni helyi vasut részvénytársaság

f. 1901. évi márczius hó 3-án, d. e. 10 órakor

a debreczeni 1-ső takarékpénztár tanácstermében tartja

XIV.**rendes évi közgyűlését.**

Melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak.

TÁRGY:

1. Az igazgatóság az 1900. évről szóló üzleti jelentése, ugyszinte erre vonatkozólag a felügyelő bizottság jelentése.
2. Az 1900. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelő bizottság részére a felmentvény megadása.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Az alapszabályok 41. §-a értelmében három kilépett igazgatósági tag helyének választás utjáni betöltése.
5. Az igazgatóság jelentése a villamosításhoz szükséges tőke beszerzése tárgyában.

az igazgatóság.

Üzleti könyvek,
csinos kiállításban, erős kötésben, igen

jutányosan kaphatók

Hoffmann és Kronovitz

könyvnyomdájában.

Téli kabát prémmel
8 frttól.Flanell és selyem
blousok.Női és leány
félpaletok.**Feltétlenül a legelőnyösebben vásárolunk**

szolid és izléses

női felöltőket és**diszített női kalapokat****RÓZSA LAJOS**

női divat termében

Debreczen, Kistemplom-bazár.Divatosan diszített
női kalap 3 frttól.Gyermekek köpenyek
3 frttól.Szörmegallérok, muf-
tok és nyakcolliék.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.